

ریکھ و تنامہ ی

نیشته جی بوونی

سہ رہ تایی

ئہ مہ گرنیہ ستنیکی یاساییہ . ماف و ئہ رکه کانی ئہ نجومہ نی
شاری مہ نچہ سته ر و تو وہ کو نیشته جیبہ کی تیدا شیکراوہ تہ وہ .

ناونیشانی ئہ و خانوہی کہ بہ گویرہ ی ئہ م ریکھ و تنامہ یہ بہ کریں دہدریت بریتیه له :

--

ژمارہ ی بیمہ ی نیشتمانی

ناوی نیشته جی (نیشته جیبہ کان) بریتیه (بریتین) له :

	1
	2
	3
	4

نیشته جی بوونی هہ فتانہ له و ریکه و تہ وه دست پیدہ کات
کرنی هہ فتانہ بریتیه له پاونہ (£)
فہ رمانبہ ری خانووبہ رکه ت ناگادارت دہکات کہ نایا
دہتوانی یارمہ تی کریں خانوو وه ربگریت بو ئہ وه ی کرنی
خانوہ کت بدہیت یان نا

هہ رچہ ندہ هہ موو هہ وئیکی خومان داوہ بو وه رگیرانی راست و دروست و دوور له هہ له ی ئہ م ریکه و تنامہ ی نیشته جی بوونہ بہ و زمانہ ی
قسہ ی پیدہ کت، بہ لام ئہ نجومہ نی شار گہ رهنٹی ئہ وه ناکات کہ ئہ م تہ رجه مہ یه تہ واو بن هہ له بیت. پیویستہ هہ موو ئہ و مہ رجانہ جی
بہ جی بکه یت کہ وا له دہقی ئینگلیزی ئہ م ریکه و تنامہ ی نیشته جی بوونہ دا دہستنیشان کراون و توش ئیمزات کردوہ .

فہ رمانبہ ری خانووبہ رہ تیمی خانووبہ رہ

ژمارہ ی ریفرہ نسی نیشته جی بوون ریکه وت

1. دەر باره ی ریځکه و تنامه ی نیشته جی بوونت

- 1.1 دوو جوړ نیشته جی بوونی خانووبه ره کانی نه نجومه نی شار هه یه :
- ◆ نیشته جی بوونی سه ره تایی
 - ◆ نیشته جی بوونی مسوگه رکراو
- 1.2 نیشته جی بوونی خوت وه گو نیشته جی په کی سه ره تایی ده ست پنده که یت. وه کو نیشته جی په کی سه ره تایی مافیکی یاسایی که مترت له نیشته جی په کی مسوگه رکراو هه یه .
- 1.3 نیشته جی بوونی سه ره تایی ته نیا بؤ ماوه په کی گورته . له و ماوه په دا پنیویسته پیمان بسه لینیته که وا سه باره ت به و خانووه ی نه نجومه نی شار بؤت ده سته به ر ده کات که سیکي به ره رسیت. پنیویسته :
- ◆ ناییت به شیوه په کی دژی کومه لایه تی بجوولنییته وه ، ببیته هوی نازار یان هه راسان کردنی خه لک؛ و
 - ◆ کرئی خانووه که ت له کاتی خویدا بده یت؛ و
 - ◆ ناگاداری ماله که ت بیت.
- 1.4 نه گه ر هه ر کام له مه رجه دیاریکراوه کانی نه م ریځکه و تنامه په پشتگوئی بجه یت و جی به جیی نه که یت نیمه ده توانین له ماله که ت دهرت بکه ین. وه کو نیشته جی په کی سه ره تایی هاسانتر و خیراتر له نیشته جی په کی مسوگه رکراو دهرده کرئیت. به لام نه گه ر پیمان نیشان بده یت که وا ده توانی به شیوه په کی به ره رس بجوولنییته وه ، نه وا به شیوه په کی ئوتوماتیکی له و ریځکه وته ی که له سه ر به رگی نه م ریځکه و تنامه په دا نووسراوه ده بیته نیشته جی په کی مسوگه رکراو.
- 1.5 کاتیک ده بیته نیشته جی په کی مسوگه رکراو هه موو مافیکی یاسایی تاییه ت به نیشته جی یانی مسوگه رکراوت ده بیت. نه مه ش به و واتایه په که وا ده توانی به دریزیای نه و ماوه په ی بؤ خوت دته ویت خانووه که ت هه بیت له حاله تیک دانه پیت که هویه کی یاسایی بیته ئاراهه که نه نجومه نی شار بیه ویت لیتی وهر بگریته وه (نه مه ش له یاسای خانووبه ره دا ناوی لئیراوه 'بنه مای ده ست به سه رداگرتنه وه'). پنیویسته دادگایه ک داوا ی نه نجومه نی شار په سند بکات سه باره ت به داواکاریه که ی بؤ دهرکردنت له و خانوه یان راگواستنت بؤ خانوویکی تر. نه مه ش ده توانی له به ر په کیک له م دوو هویانه ی خواره وه بیته ئاراهه :
- 1.6 به هوی هه لس و که وتی خوت یان هه لس و که وتی که سیکي تر که له گه لت دهری یان سه رت لیده دات؛
- ده بیت یاسایه کی نه م ریځکه و تنامه ی نیشته جی بوونه ت پیشیل کردبیت یاخود زانیارییه کی هه له ت له فوړمی داواکردنی خانووت نووسیبت. له م حاله تانه دا هیج خانوویکی تر ت پیشکه ش ناکه ین.
- 1.7 به هوی بارودوخی تاییه ته وه نه نجومه ن له سه ریه تی بؤ شوینیکی تر ت بگوئزیته وه ؛
- نه مه ده توانی به شیوه په کی کاتی یان بؤ هه میسه روو بدات. نه م بارودو خانه له م ریځکه و تنامه په دا شی کراونه ته وه (بروانه 3.6، 6.15، 8.9). خانووبه ره په کی گونجای تر ت بؤ ده سته به ر ده کریت، و زور جار خه رجه کانت بؤ قه ره بوو ده کرینه وه یاخود سه باره ت به خه رجه کانی گواستنه وه ی ماله که ت یارمه تیت پیشکه ش ده کریت (یان هه ردووکیان) به گویره ی بارودوخی تاییه تیت.
- 1.8 تۆ له ماوه ی نه م نیشته جی بوونی سه ره تاییته به شیک له و مافانه ت ناییت. نه و کاته نه و مافانه وه رده گریت که ده بیته نیشته جی په کی مسوگه رکراو. نه وانه ش به و شیوه په به رجه سته کراون:
- نیشته جی یانی سه ره تایی نه م
مافه یان نیه . کاتیک نه و مافه
وه رده گریت که ده بیته نیشته جی په کی
مسوگه رکراو
- 1.9 له ماوه ی نیشته جی بوونی سه ره تاییته چه نه نه ریځکی زیاترت پی ده سپرئیت. به لام کاتیک ده بیته نیشته جی په کی مسوگه رکراو نیتر نه م نه رکانه ت نامینن. به م شیوه په به رجه سته کراوه :
- نه نیا بؤ نیشته جی یانی
سه ره تایی کاتیک ده بیته نیشته جی
په کی مسوگه رکراو نیتر نه و نه رکت
نامینن
- 1.10 نه گه ر نه نجومه نی شار بریار بدات که بؤ کوتایی هینان به نیشته جی بوونت چالاکي بنوینی نه و با به گویره ی یاسا نامه په کت بؤ نه و ناویناشانه بؤ دهنیرین که له سه ر لاپه ره ی په کی می نه م ریځکه و تنامه په دا نووسراوه و له بریاری خو مان ناگادارت ده که ین. نامه که ت به بوسته بؤ روانه ده کریت، یان له ماله که ت بؤت به جی ده هیلرئیت یاخود به ده ست پیت دهرئیت. نه گه ر پنیویست به وه بکات که به گویره ی یاسا نامه ی تر ت بؤ بنیرین نه و هه مان شیوه ی سه ره وه ره چاو ده که ین.

2. كرىي خانووت

- 2.1 **پنويسته** كرىي خانوه كه ت بدهيت. پنويسته له كاتي دياريكراودا بېدهيت. كرىي كه ت دهبى هه موو هه فته يه ك بدهيت به لام نه گه ر بوخوت بته ويت نه وا ده توانى دوو هه فته يان مانگيك پيشتر كرىي خانوه كه ت بدهيت. چه ند هه فته يه كى 'به خورايبى' هه ن كه وا پنويست ناكات كرىي بدهيت (هه ر چه نده نه و كه سانه ي وا قه رزى كرىي خانوو يان له سه ر ماوه ته وه پنويسته له و هه فته به خورايبانه شدا كرىي خانوه كه يان بدهن).
- 2.2 نه گه ر كرىي خانوه كه ت نه دهيت، يان نه گه ر هه موو جار درهنگ كرىي خانوه كه ت بدهيت، نه وا نه نجومه نى شار ده توانى بچيته دادگا بۇ نه وه ي مؤله تى ياسايى بۇ ده ر كردنت له خانوه كه ت وه ربگرىت. نه گه ر سه باره ت به دانى كرىي خانوه كه ت هه ر جوړه ئاسته نكيكت هه يه نه وا پنويسته ده ست به جن پيوه ندى به زماره ته له فونى خوچى يى نووسينگه ي خانووبه ره ي خوته وه بكه يت.
- 2.3 نه گه ر **نيشته جيبى هاويه شن** نه وا هه ر كام له ئيوه به رپرسن له دانى **هه موو كرىي كه** و هه روها دانى هه موو كرىي خانويكى نه دراو. نه نجومه نى شار ده توانى هه موو نه و كرىي خانوه ي له كاتي خو ي نه دراوه له هه ر كام له نيشته جيبانى هاويه ش وه ربگرىته وه. كه واته نه گه ر نيشته جيبه كى هاويه ش له ماله كه ت ده ربچيت، نيشته جيبه كه ي تر كه ده مينىته وه به رپرس ده بىت له دانى هه موو كرىي خانويك كه له وانه يه نه درايبت.
- 2.4 برى نه و كرىي خانوه ي ده يدهيت پيوه ندى هه يه به شوينى هه لكه وتنى ماله كه ت، و هه روها قه واره، جوړ و شوينى ماله كه ت.
- 2.5 كرىي خانوه كه ت بره پاره يه ك ده گرئته به ر كه پنويسته بېدهيت بۇ نه وه ي بتوانى به شدارى بكه يت له برياردان سه باره ت به خزمه تگوزارى خانووبه ره ي نه نجومه نى شار.
- 2.6 كرىي خانووت له وانه يه جار جار زياد بكات يان كه م بيته وه، نه مه ش به گشتى سالى جارنيك روو ده دات. به لانى كه م چوار هه فته به ر له گوږينى برى كرىي خانوه كه ت به نامه ئاگادارت ده كه ين.
- 2.7 **پنويسته** هه ر پاره يه ك كه له خانووبه ره ي پيشووت له سه ر ماوه پيمان بدهيت، وه كو كرىي خانووى نه دراو يان خه ر جى چا ككردنه وه ي زيان و زهره رنيك كه به ئانقه ست له خانوه كه ت داوه. نه گه ر به گوږيره ي نه و پلانه ي بۇ دانى كرىي خانوو بو ت ديارى ده كرىت نه جوو ئيسته وه، نه وا نه نجومه نى شار ده توانى بچيته دادگا بۇ نه وه ي مؤله تى ياسايى بۇ ده ر كردنت له خانوه كه ت وه ربگرىت.
- 2.8 **ماق نه وه مان هه يه** له برى هه ر خزمه تگوزاريه يه كى نوئ كه بۇ خانوه كه ت ده ستبه به رى ده كه ين پاره يه كى زياديت ليوه ربگرين. نه م پاره يه ش ده خريته سه ر برى كرىي خانووت. به لانى كه م چوار هه فته پيش نه وه ي نه و پاره يه ت ليوه ربگرين به نامه ئاگادارت ده كه ين.
- 2.9 هه نديك له نيشته جيبه كان ويراى كرىي خانوو يان پاره يه كى زياتر بۇ وه رگرتنى چه ند خزمه تگوزاريه يه كى زياتر ده دن. هه رمانبه رى خانووبه ره ت پنت ده ئيت كه ئايا توش يه كنيك له و نيشته جيبانه يت يان نا. نه گه ر نيشته جى بوونيكى ئاوات **هه يه**، نه و به ش يان به شان ه ي خواره وه بخوينه وه كه هه رمانبه رى خانووبه ره نيشانه يه كى له به رانبه ريان داناهه. به لانى كه م هه فته يه ك پيش هه موو گوږانكارىه يه ك له خه ر جى نه م خزمه تگوزاريه يه ئيمه به نامه ئاگادارت ده كه ين.

<p>هيتته رى گشتى</p> <p>كرىي خانووت پاره يه كت بۇ دابينكردنى هيتته رى ماله كه ت ده گرئته به ر. ئيمه هه موو سائنيك حيسابى نه وه ده كه ين كه هه موو سائنيك چه ند گه ر ماييت به كار هيناوه. نه گه ر نه و پاره يه ي كه وا له گه ل كرىي خانوه كه ت بۇ دابينكردنى گه رمايى ده يده يت له خه ر جه كه ي كه متر بىت نه وا ده بىت خه ر جه زياديه كه بدهيت. نه گه ر نه و پاره يه ي كه وا له گه ل كرىي خانوه كه ت بۇ دابينكردنى گه رمايى ده يده يت له خه ر جه كه ي زياتر بىت نه وا نه و پاره يه ت پييده يه وه، هه ر چه نده نه م بره پاره يه بۇ دانى قه رزى نه دراوى كرىي خانوه كه ت كه لكى ليوه رده گرئت.</p> <p>ئيمه ماق نه وه مان هه يه ميتته رى گه ر ما له ماله كه ت دانين بۇ نه وه ي پيش به كار هينانى گه رمايى مال خه ر جه كه ي بدهيت و نه وه ش له جياتى نه وه ي خه ر جى گه رمايى ماله كه ت له گه ل كرىي خانوه كه ت بدهيت.</p>	<p>هيتته رى دامه زراو</p> <p>كرىي خانووت پاره يه كت بۇ دابينكردنى هيتته رى ماله كه ت ده گرئته به ر.</p>
<p>خانوو ي ته واو هه رشكراو</p> <p>كرىي خانووت بره پاره يه ك ده گرئته به ر بۇ دانى خه ر جى نه و كه ل و په ل و كه رستانه ي دابينمان كردوون. پيش نه وه ي بچيته ناو خانوه كه ت ليسته ي نه و شتانه ت پييده درئت.</p>	<p>☐</p>
<p>خانوو ي نيوه هه رشكراو</p> <p>كرىي خانووت بره پاره يه ك ده گرئته به ر بۇ دانى خه ر جى نه و كه ل و په ل و كه رستانه ي دابينمان كردوون. پيش نه وه ي بچيته ناو خانوه كه ت ليسته ي نه و شتانه ت پييده درئت.</p>	<p>☐</p>
<p>خزمه تگوزارى تر</p> <p>كرىي خانووت بره پاره يه ك ده گرئته به ر بۇ ده ستبه به ر كردنى چه ند خزمه تگوزاريه يه كى تر. كه برىتين له :</p> <p>☐</p>	

3. چاكدردنه وه و چاكسازى كردن

ئه ركه كانى ئه نجومه نى شار

- 3.1 ئيمه پيوسته** داروپه ردوو و دهره وهى خانوه كه ت له كاتى پيوست چاك بكه ينه وه (بريتين له ئاوه رۆ، پلووسك و بۆرى دهره وه). ئيمه ههروه ها پيوسته ئه مانه ي خواره وه چاك بكه ينه وه و ليمان روون بيت به باشى كار ده كه ن:
- ◆ دامه زراوه كان بۆ دهسته به ركدنى ئاو، گاز، كاره با و دهره تانه كانى پاك و خاوينى. ئه وانه ش بریتين له رووشۆر، رووشۆرى چه مام، ته واليت، چه مام. به لام دامه زراو و دانراوى تر يان كه رسته ي تايبه ت به خۆت ناگرته به ر كه كه لك له ئاو، گاز يان كاره با وهرده گرن؛ و
 - ◆ دامه زراوه كان بۆ دهسته به ر كردنى گه رمايى و ئاوى گه رم؛ و
 - ◆ شوينه هاوبه شه كان - قادرمه كان، رووناكى، ليفت و شوينى فریدانى به رماو.
- 3.2 پيوسته** لای دهره وهى خانوه كه ت به شيوه يه كى ريكوپينك رهنك بكه ين.
- 3.3 پيوسته** له كاتيكى گونجاودا كارى چاكدردنه وهى خانوه كه ت راپه رنين. كاتيك له چاكدردنه وه يه ك ناگادار مان ده كه يت نه و ئيمه له كاتى ئه نجامدانى كاره كه و نه و كه سه ي ئه نجامى ديدات ناگادارت ده كه ين (ئه مه پيوه ندى به وه هه يه كاره كه چه ند به په له بيت).
- 3.4 پيوسته** له پاش هه موو چاكدردنه وه يه ك دواى خومان پاك و خاوين بكه ينه وه. ئه وه ندى پيمان بكریت ديكۆرى ناومالت به و شيوه يه راده گرین كه به ر له راپه راندنى كاره كه بوه.
- 3.5 پيوسته** كاتيك داواى چاكدردنه وه يه كمان ليده كه يت وه لاميك ت پى بدين يان به نووسين له گه يشتنى داواكه ت ناگادارت بكه ين (له حاله تيكدا نه بيت كه كاره كه له ماوه ي دوو رۆزجا ئه نجام بدریت). ئه م وه لامه له لای خۆت رابگره له حاله تيكدا كه بته ويت دواتر لئى بكوئيه وه و پرسيارى دهره ي بكه يت.
- 3.6** چه ند حاله تيكى تايبه تى هه ن كه وا ئه نجومه نى شار مافى ياسايى هه يه بۆ دست به سه رداگرتن به سه ر خانوه كه ت له به ر ئه وهى پيوسته كارى له سه ر بكریت. ئه و كارانه بریتين له :
- ◆ ئه گه ر پيوست بيت خانوه كه ت چۆل بكریت بۆ ئه نجامدانى چاكدردنه وهى بنه ره تى يان په ره پيدانئى ته واو يان له به ر ئه وهى خانوه كه ت دهروو خينريت. خانويكى گونجاوى تريت له برى خانووى خۆت پى ددریت. زۆر جار خه رجه كانت بۆ قه ره بوو دهرينه وه ياخود سه باره ت به خه رجه كانى گواسته وهى ماله كه ت يارمه تيت پيشكه ش دكریت (يان هه ردوو كيان) به گویره ي بارودۆخى تايبه تيت. له وانه يه بۆ كاتيكى كورت يان بۆ هه ميشه له مالى تازه تدا به مينيته وه.
 - ◆ ئه گه ر به گواسته وه يه كى كاتى ره زامه ند بيت ئه و مافى ئه وه مان هه يه له پاش ته واوبوونى كاره كانى چاكدردنه وهى خانووبه ره ي سه ره كيت خانوه كاتيه كه ت لئوه ربگرينه وه.

مافه كانى نيشته جن

- 3.7 مافى ئه وه ت هه په** له كاتى خويدا چاكدردنه وه كانت بۆ ئه نجام بدریت. له هه نديك حاله تدا 'مافى كى ياسايى' بۆ چاكدردنه وهى ماله كه ت هه په ، ده توانيت داواى قه ره بوو بكه يته وه ئه گه ر هه نديك چاكدردنه وه له كاتى خويدا ئه نجام نه درين. بۆ وه رگرتنى زانيارى زياتر پيوه ندى به ژماره ته له فۆنى خۆجى يى خانووبه ره ي خۆته وه بكه .
- 3.8 مافى ئه وه ت هه په** ناومالى خۆت خۆش بكه يت و په ره ي پى بدين، بۆ نموونه گه رمايى ناوه ندى، يان دووش يان ناگرئى به گازی بۆ دابنيت. به لام پيوسته به ر له ئه نجامدانى كارئى ئاوا مؤله تيكى نووسراو له ئه نجومه نى شار وه ربكریت. ئيمه ريگرى هيچ جوړه چاكدردنه وه يه كى ناومال نابين له حاله تيكدا نه بيت كه هويه كى گونجاومان به دهسته وه بيت. (ههروه ها ده بيت ره زامه ندى پلان دانان و ياساكانى بنیاتنانى خانووش له به رچاو بكریت).

نيشته جن يانى سه ره تايى ئه م مافه پان ئيه . كاتيك نه و مافه وه رده گريت كه ده بيته نيشته جن به كى مسۆگه ركر او

ئه گه ر چاكسازيبه ك له ناو مالت ئه نجام بدين ئه و ده توانى داوامان لئيكه يت بوئى چاك بكه ينه وه يان پى رابگه ين. ئه گه ر بگه ينه ئه و ريككه وتنامه يه ئه و ده توانين برى كرى خانووت زياد بكه ين بۆ ئه وهى خه رجه چاكدردنه وه پيراگه يشتنه كه دابين بكه ين. بۆ وه رگرتنى زانيارى زياتر پيوه ندى به ژماره ته له فۆنى خۆجى يى خانووبه ره ي خۆته وه بكه .

3. چاڪوردنه وه و چاڪسازى كردن

نه ركه كانى نيشته جى

- 3.9 **پئويسته** هه موو جوړه ته عمير يان زياننيك دست به جى به ژماره ته له فونى خوچى يى خانوويه روى خوټ رابگه په نيت. له وه دنيايه كه وا وه لاميكټ پنده گات سه بارهت به وهى كه داواكارى تۆمان سه بارهت به چاڪوردنه وهى خانوه كه ت به دست گه پشتوه (به لام نه گه ر له ماوهى دوو روژدا چاڪوردنه وه كه نه نجام بدهين نه وا له وانه يه له گه يشتنى داواكه ت ناگادارت نه كه ين).
- 3.10 **پئويسته** خه رجي چاڪوردنه وه يان جيگير كردنه وه بدهيت نه گه ر خوټ (يان نه و كه سه ي كه له گه لت ده ژى يان سه رذانت ده كات) به شپوه يه كى نانقه ست زيان له خانوه كه بدن (بو نمونه نه گه ر په نچه ره يان درگاى مال بشكينين). هه روه ها پئويسته خه رجي چاڪوردنه وه يان جيگير كردنه وهى هه موو نه و زيان و زهره رانه ش بدهيت كه به هوى كه مته رخه ميته وه دينه ناراهه. نه و خه رجانه ت له وانه يه ويراي كرى خانوه كه ت لى داوا بكرين.
- 3.11 **به رهرسيت له** چاڪوردنه وهى بچووك وه كو كردنه وهى رووشورى گيرو يان گورىنى شيره ي ناو يان چاڪوردنه وهى ده سگيره ي درگاى ژوره وه. نه گه ر كه سىكى به سالداجوو يان كه مئه نداميت نه وا خانوويه روى مه نچه سته ر زوره ي نه و كارانه ت بو نه نجام ده دات.
- 3.12 **پئويسته** ريگا به كرىكارانى نه نجومه نى شار يان نه و كه سانه بدهيت كه شاره وانى ده يان نيريت بو نه وهى بيته ناومالت بو سه ير كردن و نه نجامدانى چاڪوردنه وه و چاڪسازى پئويست. پيش نه وهى چاوت به پينايسى رسمى بكه ويت ريكه به هيچ كه سىك مه ده بيته ناومالت. (نه گه ر گومانيكټ له م باره يه وه هه بيت له كاته كانى ئيداريدا پئوه ندى به نووسينگه ي خانوويه روى خوټه وه بكه، له كاته كانى تر دا پئوه ندى به ژماره ي كاتى فرياكه وتنه وه بكه كه له سه ر كارتى كرىكه ت نووسراوه). له كاتى فرياكه وتندا پئويسته دست به جى بيته ناومالت بو نه وهى پيش به مه ترسى له سه ر تو يان دراوسىكانت بگرين. نه گه ر ريگه مان پى نه ده بيت نه وا ئيمه ده توانين به شپوه يه كى ياسايى بيته ناو ماله كه ت و نه وسا پئويسته خه رجه كه ي بدهيت. هه روه ها له وانه يه به هوى ريگه پينه دانمان سزاي ياساييش بدرييت.
- 3.13 **به رهرسيت له** رازاندنه وه و ديكورى ناومالت. ئيمه له وانه يه بتوانين يارمه تيت بدهين نه گه ر كه سىكى به سالداجوو يان كه مئه نداميت. بو وه رگرتنى زانيارى زياتر پئوه ندى به ژماره ته له فونى خوچى يى خانوويه روى خوټه وه بكه.
- 3.14 **به رهرسيت له** چاڪوردنه وه و پيراگه يشتنى كه ل و په له كانى تايبه ت به خوټ وه كو ته باخ يان مه كينه ي جلشور و هه موو نه و چاڪسازيانه ي وا خوټ نه نجامت داون (له حاله تيكدا نه بيت كه سه بارهت به چاڪوردنه وه و پيراگه يشتنيان له گه ل ئيمه ريك كه وتبيت).
- 3.15 **نابيت ديوارى** ناومالت لابه ريت يان به بى ره زامه ندى نووسراوى نه نجومه نى شار هه ر به شىكى ناومالت له شوينى خوټ بگويزيته وه.
- 3.16 **نه گه ر به بى** وه رگرتنى ره زامه ندى نووسراوى ئيمه چاڪوردنه وه يان گورانكاريه ك له ناو ماله كه ت نه نجام بدهيت نه وا ده توانين ليت داوا بكه ين ماله كه ت بگه ريپنه وه سه ر بارى جارنى خوټى. نه گه ر نه و كاره نه كه بت، نه نجومه نى شار كاره كه ده كا و خه رجه كه بت ليوه رده گرته وه.

4. ئەركەكانى گشتى

ھەموو كەسنىڭ ماقى ئەۋدى ھەبەبە ۋە شىۋەيەي بۇخۇي پىيى باشە چېژ لە ژيانى ۋە رېگىرئىت بە مە رىجىك نە بىتە ھۇي نازار ۋە نارە ھەتە خە لكانىك كە لە نرىكى ئە ۋە دەژىن. ئە نچومە نى شار يارمە تى خە لك دەدات بە شىۋەيەي كى ئاشتىيانە كىشە كانىيان چارە سەر بىكە ن بە لام ھە ر جارنىك ئە م رىگىايە سە رى نە گرت چالاكى تر دەنۆينى بە تايىبە تى لە ھالە تى ھە راسان كىردن يان توقاندنى خە لكدا.

ئەركەكانى نىشتە جىن

4.1 بەرپىسىت لە ھە لىس ۋە كە وتى ھە موو كە سىك (لە ۋانە مندالە كانىيش) كە لە گە لت دەژىن يان سە رت لىدە دەن. بە رپىسىت لە مالى خۇت، لە ھە ردى دەۋرۋوبە رى مالمە كە ت، لە شۆينە گشتىيە كان (قادرمە ، لىفت، بە ردەرگا، ھۇلى ھاتنە ژوورە ۋە، پىادەرۇ، باخچە ي ھاوبە ش، پاركىنگ) ۋە لە شۆينە نرىكە كانى دەۋرۋوبە رى مالمە كە ت.

4.2 تۇ (يان ھە ر كە سىك كە لە گە لت دەژى، يان سە رت لىدە دات) ناپىت بىنە ھۇي نارە ھە ت كىردن، بىزار بوون يان شىۋانى ئارامى ھىچ كە سىكى تر. نەموونە كانى نارە ھە ت كىردن، بىزار بوون يان شىۋانى ئارامى خە لك برىتتىن لە :

◆ گويگرتن لە مۇسىقا بە دەنگىكى بە رز؛ بە شەر ھاتن ۋە پىكدادانى دەرگا؛ ۋە رىنى سە گ ۋە پىسايى سە گ؛ خواردە ۋە ۋە سە رفرۇشتن بە خە لك؛ فرۇشتن يان كە لكتاۋە ژوو ۋە رگرتن لە مادە بىھۇشكە رە كان؛ فرىدانى بە رماۋ؛ يارى كىردن بە تۇپ لە نرىكە ي مالى خە لك.

4.3 تۇ (يان ھە ر كە سىك كە لە گە لت دەژى، يان سە رت لىدە دات) ناپىت ھىچ كە سىك ھە راسان بىكە ن. نەموونە كانى ھە راسان كىردنى خە لك برىتتىن لە :

◆ قسە يان ھە لىس ۋە كە وتى رە گە زبە رستانە ؛ بە كارھىتان يان ھە رە شە ي بە كارھىتانى توند ۋە تىژى؛ بە كارھىتانى وشە يان ھە لىس ۋە كە وتى ناشاپىست ۋە سووك؛ زىان گە ياندن يان ھە رە شە ي زىان گە ياندن لە مال يان گە ل ۋە پە لى كە سىكى تر؛ نووسىنى ھە رە شە ، وشە ي سووك يان جوين لە سە ر دىۋار؛ ئە نجامدانى ھە ر كارنىك كە بارى ئارامى ژيان، ئاسوودەيى يان راحە تى خە لكانى تر تىك بدات.

4.4 تۇ (يان ھە ر كە سىك كە لە گە لت دەژى، يان سە رت لىدە دات) ناپىت بە درۇ يان بۇ مە بە ستىكى خراپ سە بارە ت بە ھە لىس ۋە كە وتى خە لكانى تر شكايە ت بىكە ن.

4.5 تۇ (يان ھە ر كە سىك كە لە گە لت دەژى، يان سە رت لىدە دات) ناپىت بۇ بە رىۋە بىردنى ھىچ كارنىكى ناپاسايى ۋە كو فرۇشتنى دەرمانى بىھۇشكە ر كە لك لە خانوو يان ھە ر بە شىكى ھاوبە شى تر ۋە رىگىر ن.

4.6 تۇ (يان ھە ر كە سىك كە لە گە لت دەژى، يان سە رت لىدە دات) ناپىت مولكى ئە نچومە نى شار تىك بدەن، ناشىرىنى بىكە ن يان ھىچ شتىكى لە سە ر بنووسن. خە رجى ھە موو جوۋرە چاككردنە ۋە يان جىگىر كىردنە ۋە يە كت لىۋە ر دە گىرىتە ۋە . ئە ۋە خە ر جە ش دە خرىتە سە ر برى كىرى مالمە كە ت.

4.7 تۇ (يان ھە ر كە سىك كە لە گە لت دەژى، يان سە رت لىدە دات) ناپىت دەسكارى ئە ۋە كە رستانە ي ئاساپش ۋە پاراستنى سە لامە تى بىكە ن كە لە خانوۋوبە رە ھاوبە شە كاندا دانراون . دەرگاكان ناپىت بە كراۋە يى بە جى بھىلرئىن ۋە ھىچ كە سىكى نامۇ ناتوانىت بە بى ئە ۋە ي پىشە كى خۇي بناسىنىت بىتە ناۋ خانوۋوبە رە كە ۋە . پىۋىستە لە گە ل كارمە ندانى سىكورىتىدا ھاۋاكارى بىكە يت.

4.8 تۇ (يان ھە ر كە سىك كە لە گە لت دەژى، يان سە رت لىدە دات) ناپىت ياساكانى ئە نچومە نى شار پىشىل بىكە ن. دە تۋانى لە كىتېبخانە ي گشتىدا چاۋت بە ۋە ياسايانە بىكە وىت.

4.9 ناپىت لە مالمە ۋە بە توند ۋە تىژى بچوۋلىيە ۋە، ھە رە شە ي توند ۋە تىژى بىكە يت يان ئازارى دەروونى، عاتىفى يان جنسى ھاۋرىنى ژيان، يان ھە والى كۇنت يان ئە ندامىكى ترى خىزان يان كە سىكى تر بدەيت كە لە مالمە كە ت دەژى.

4.10 تۇ (يان ھە ر كە سىك كە لە گە لت دەژىت) ناپىت سە گ لە مالمە ۋە رابگىر نە گە ر:

◆ لە بالە خانە يە كى فرە نھۇمى دەژىن*؛ يان

◆ شۆينى ھاتنە ژوورە ۋە ي مالمە كە تان ھاوبە شە ۋە ھىچ رىككە ۋە تىنامە يە ك سە بارە ت بە راگرتنى سە گ لە نىۋان نىشتە جىيان ۋە نووسىنگە ي خۇجى يى خانوۋوبە رە نە بىت. بۇ ئە ۋە ي بزائىت كە ئايا مالمە كە ت بە شدارى لە رىككە ۋە تىنامە ي سە بارە ت بە راگرتنى سە گ دەكات يان نا، يان دەتە وىت ئە م رىككە ۋە تىنامە يە دامە زىنىت، پىۋە ندى بە ژمارە تە لە فۇنى نووسىنگە ي خۇجى يى خانوۋوبە رە ي خۇتە ۋە بىكە .

* ئە ۋە نىشتە جىيانە ي كە بە ر لە مانگى ئۆكتۇبرى 1990 ۋە سە گىيان ھە بوە دەتۋانن سە گە كانىيان رابگىر ن، بە لام ناتۋانن سە گى تازە رابگىر ن.

4. ئەركە كانى گىشتى

درىزەى ئەركە كانى نىشتە جى

- 4.11 تۇ (يان ھەر كە سىك كە لە گە لت دەژى) ناپىت ھىچ جۇرە ھە يونانىك لە مالمە ۋە رابگرن كە ئە نجومە نى شار پىيى ۋاىبىت بۇ مالتان يان باخچە كە تان گونجاۋ نىيە . ئە گەر لە م بارەيە ۋە گومانىكتان ھە يە پىۋەندى بە نووسىنگە ي خۇجى يى خانووبە رەى خۇتانه ۋە بكە ن. ئە ۋ ھە يونانە ي لە مالمە ۋە راي دەگرن ناپىت بىبىتە ھۇى نارە ھە تى يان ترسانى ھە لك.
- 4.12 پىۋىستە لە گە ل ئە نجومە نى شار ۋ دراوسىكانت ھاوكارى بكە يت بۇ پاك ۋ خاۋىن راگرتى شوپنە گىشتىيە كان ۋ ھىچ شتىكى زياديان لى فرى نە دەيت.
- 4.13 تۇ (يان ھەر كە سىك كە لە گە لت دەژى، يان سە رت لىدە دات) ناپىت بە بى رە زامە ندى نووسراۋ ئە نجومە نى شار كارىكى بازركانى لە خانوۋە كە تان بە رپوۋە بە رن. ئىمە بە گىشتى رىگرى ئە ۋ كارە نابىن لە ھالە تىكدا نە بىت كە ۋا كارە بازركانىيە كە بىبىتە ھۇى نارە ھە تى خە لك يان زىيان لە خانوۋە كە بدات.
- 4.14 تۇ (يان ھەر كە سىك كە لە گە لت دەژى، يان سە رت لىدە دات) ناپىت ئۇتۇمبىلە كە تان لە ھىچ شوپنىكى خانووبە رە كە تاندا رابگرن لە ۋ شوپنە نە بىت كە تايبە ت بۇ راگرتى ئۇتۇمبىل دەستىشان كراۋە . كارە فان يان مالمى ماتۇردار ناپىت بە بى رە زامە ندى نووسراۋ ئە نجومە نى شار لە ناۋ باخچە ، رىگاي ھاتوچۇ، پىادە رۇى دەوروبە رى مالمە كە ت يان لە پاركىنگىكى گىشتى رابگىرەت. تۇ (يان ھەر كە سىك كە لە گە لت دەژى، يان سە رت لىدە دات) ناپىت ئۇتۇمبىلە كە تان لە شوپنىكى ۋا رابگرن كە بىبىتە ھۇى گىرانى رىگاي ھاتوچۇى خزمە تگوزارپىيە كانى فرىياكە وتنى خىرا.
- 4.15 ئە گەر خانوۋە كە ت شوپنىكى تايبە ت بۇ راگرتى ئۇتۇمبىلى ھە يە ، ئە ۋا تە نىا خۇت ۋ سە ردانكە رە رىگە پىدراۋە كانت دە تۋانن كە لك لە ۋ شوپنە ۋە رىگرن. ناپىت پاركىنگى خۇت بە كە سىكى تر بدەيت يان پىيى بفرۇشيت.
- 4.16 تۇ (يان ھەر كە سىك كە لە گە لت دەژى، يان سە رت لىدە دات) ناپىت كارى چاكردە ۋە ي سە رە كى لە سە ر ئۇتۇمبىلە كە تان ئە نجام بدە ن يان ئۇتۇمبىلىكى قاچاغ يان نە شىاۋى لىخورپىن لە دەوروبە رى مالمە كە تان يان لە سە ر جادە رابگرن.
- 4.17 تۇ (يان ھەر كە سىك كە لە گە لت دەژى، يان سە رت لىدە دات) ناپىت بە بى ۋە رگرتى رە زامە ندى نووسراۋ لە ئە نجومە نى شار شوورى باغچە ، گە راج يان كولانە ي كۇتر لە ھىچ شوپنىكى خانوۋە كە تان دابىنن.
- 4.18 پىۋىستە لە ۋە دىنباىبىت كە باغچە كە ت رىكوپىكە . فرىزى باغچە كە ت پىۋىستە بىرپىت ۋ لق ۋ پۇپى دارە كان بىرپىت. ئە گەر باخچە كە ت زىاد لە پىۋىست گە ۋرە بووبىت ۋ ھۇيە كى گونجاۋىشت بۇ ئە نجام نە دانى كارە كانى باخچە ت بە دەستە ۋە نە بىت، ئە ۋا ئە نجومە نى شار باخچە كە ت بۇ پاك دەكاتە ۋە ۋ خە رچى كارە كە ت لىۋە ر دە گرىتە ۋە . لە ۋانە يە بتوانىن يارمە تىت بدە ين ئە گەر كە سىكى بە سالداجوۋ يان كە مئە ندام بىت. بۇ زانىارىيى زياتر پىۋە ندى بە نووسىنگە ي خۇجى يى خانووبە رەى خۇتە ۋە بكە .
- 4.19 تۇ (يان ھەر كە سىك كە لە گە لت دەژى، يان سە رت لىدە دات) ناپىت بوتلى گاز، پارافىن، بە نزين يان ھەر ماكىكى مە ترسىدارى تر لە مالمە ۋە تان يان لە شوپنە گىشتىيە كان رابگرن.

ئەركە كانى ئە نجومە نى شار

- 4.20 پىۋىستە يارمە تى ۋ نامۇزگارى پىشە كى بە تۇ ۋ ھە موۋ ئە ۋ كە سانە بدە ين كە ۋا لە گە لت دەژىن ئە گەر ھە لىس ۋ كە وتىكى دزى كۇمە لايە تىمان پى رابگە يە نىت. ئىمە لە گازندە كە ت دەكۇلىنە ۋە ، ناگادارت دەكە ين ۋ ھە نگاۋى پىۋىست بۇ چارە سە ر كىردنى ناستە نكە كە ھە لىدنىن.

5. بە شادارى كوردنى نىشتە جىيان

5.1 كرىنى خانوۋەكەت ئەۋ بىرە پارەيە دەگرىتە بەر كە پىۋىستە بىدرىت بۇ ئەۋە نىشتە جىيان بتوانن بە شادارى لە ۋەرگرتنى بىر بار دەربارەى خىزمە تگوزارى خانوۋبە رەى ئە نىجمە نى شاردە بىكە ن.

بە رپرسايە تىە كانى ئە نىجمە نى شار

5.2 پىۋىستە لە بىر ۋ بۇچوونت بىرسىن دەربارەى ھەر كام لە پىلانە كانى خانوۋبە رەى ئە نىجمە نى شار ئە گەر كاردانە ۋەيان لە سەر تۇ ھە بىت . بۇ نىمۇنە دەربارەى تازە كوردنە ۋە يان پىلانە كانى كارى چاكسازى لە خانوۋبە رە يان گەر كە ت پىرس ت پىندە كە يىن . نىمە تۇ يان گروۋپى نىشتە جىيان ت لە بابە تە كانى خانوۋبە رەى خۇجى يى بە شدار دەكە يىن .

5.3 پىۋىستە لە بىر ۋ بۇچوونت ناگادارت بىن دەربارەى ھە موو جۇرە گۇرانكارىيە كى پىلان بۇ دارىژراۋى رىككە ۋە تىنامە ي نىشتە جى بوون . بە نووسىن ناگادار دەكرىت ئە گەر ئە م گۇرانكارىيە بە رە ۋ پىشە ۋە بچن ۋ جى بە جى بىكرىن .

5.4 پىۋىستە ھە موو سالىك زانىارىت بۇ بىنرىن دەربارەى كار ۋ ناستى پىشكە ۋ تىمان . ئە م زانىارىيە پىت دەلىت خە ر جى خىزمە تگوزارىيە كە چۇن دەدرىت ۋ پارەكە ت بە ج شىۋە يە ك خە ر ج دەكرىت .

5.5 پىۋىستە بە شىۋە يە كى كارىگەر ۋ چالاك مامە ئە لە گە ن گازندە كە تدا بىكە يىن . ئە گەر پىۋىستىت بە بە رز كوردنە ۋەى گازندە يە ك ھە يە ، پىۋەندى بە نووسىنگە ي خۇجى يى خانوۋبە رەى خۇتە ۋە بىكە .

5.6 لە سە رمان نىە دەربارەى زىاد كوردن يان كە م كوردنە ۋەى كرىنى خانوۋت يان سرفىس چارچ پىرس ت پى بىكە يىن (ھە ندىك لە نىشتە جىيە كان بۇ كە لك ۋەرگرتن لە گەر مابى يان بە كارھىنانى كە ل ۋ پە لى ناومال ئە ۋ خە ر جە دەدەن) . بە لام نىمە بە لانى كە م چوار ھە فته بە ر لە گۇرانى كرى خانوۋ يان ھە فته يە ك بە ر لە گۇرىنى بىرى سرفىس چارچ بە نووسىن ناگادارت دەكە يىن .

مافە كانى نىشتە جى

5.7 ماقى ئە ۋەت ھە يە چاۋت بە ۋ زانىارىيە بىكە ۋىت كە بە سە بارەت بە تۇ ، ھاورىنى ژيان ت يان خىزان ت ھە مانە . (لە ھە ندىك حالە تدا ناتوانىت چاۋت بە ھە موو شتىك بىكە ۋىت . بۇ نىمۇنە ناتوانىت چاۋت بە ۋر دەكارى سە بارەت بە نىشتە جىيانى تر بىكە ۋىت) . دەتوانى كۇپى زانىارىى داۋاكاراۋ ۋە رىگرىت بە لام لە ۋانە يە پارە يە ك ت لى داۋا بىكرىت . پىۋەندى بە نووسىنگە ي خۇجى يى خانوۋبە رەى خۇتە ۋە بىكە .

5.8 ماقى ئە ۋەت ھە يە گروۋپىكى خۇجى يى نىشتە جىيان دامە زىنىت يان بىبى بە ئە ندامى . بۇ ۋەرگرتنى زانىارىى زىاتر سە بارەت بە ئە م گروۋپانە لە گەر كى ژيان ت يان دەربارەى دەستپىكردىنى گروۋپىكى ئاۋا پىۋەندى بە نووسىنگە ي خۇجى يى خانوۋبە رەى خۇتە ۋە بىكە .

5.9 ماقى ئە ۋەت ھە يە لە كۇبوۋنە ۋە كانى كۇمىتە ي ئە نىجمە نى شار ئامادە بىت كە دەربارەى چۇنىە تى راپە راندىن ۋ بە رىۋە بىردىنى خىزمە تگوزارىيە كانى ئە نىجمە ن بىر بار دەدات . بۇ ۋەرگرتنى زانىارىى زىاتر پىۋەندى بە ئامۇزگارى مانچە ستەر لە تاۋن ھۇل بىكە .

6. كه لك وەرگرتن له ماله كه ت

مافه كانى نيشته جى

- 6.1** مافى نه ووت هه په كه سىك له شويى ژيانت بجاوینیتته وه. نه ووش كه سىكه كه له گه لت دهژى، به لام كه جارى په كه م هاتوویتته ناو نه و ماله له و شويى نه ژياوه. نه و كه سانه هيچ مافىكيان به سه ر ماله كه ته وه نيه، و له هه ندى خزمه تگوزارى وه كو چيشت لىنان يان پاك كردنه وهى مال كه له لايه ن تووه دهسته به ر دهكرىت كه لك وهردهگرن.
- 6.2** مافى نه ووت هه په ماله كه ت به په كىكى تر به كرى بدهيت، به لام پىويسته سه ره تا ره زامه ندييه كى نووسراو له نه نجومه نى شار وهرىگريت. به كرىدانه وه برىتیه له وه كه كه سىك كه له گه لت دهژى به لام كه جارى په كه م هاتوویتته ناو نه و ماله له وى نه ژياوه، كرىيه كت پىدهدات بو نه وهى مافىكى ته واوى به سه ر به شىك له ماله كه ت هه بيت. نه و كه سانه به گشتى چيشتى خوځيان لىده نين و خوځيان مال پاك ده كه نه وه. به لام ناتوانيت هه موو ماله كه ت به كرى بدهيت.

نیشته جى يانی سه ره تایی نه م
ماله يان نيه. كاتيك نه و مافه
وه دهكرىت كه دهبيت نيشته جى په كى
مسزگه ركراو

نیشته جى يانی سه ره تایی نه م
ماله يان نيه. كاتيك نه و مافه
وه دهكرىت كه دهبيت نيشته جى په كى
مسزگه ركراو

نه ركه كانى نيشته جى

- 6.3** نه گه ر دهته ويت كه سىك بو ماوه په كى كاتى يان بو هه ميشه له ماله كه ت بمىنیتته وه و نه و كه سه له كاتى هانتت بو نه م خانوه نه ندامى خيزانت نه بو، نه و پىويسته مؤله تىكى نووسراو وهرىگريت. نه م كه سانه ش برىتین له مندال، خزم، هاورى و مياونه كانت. نه گه ر هوىه كى گونجاومان به دهسته وه نه بيت رىگري نه م مؤله ته نابین (بو نموونه نه گه ر كه سه كه ببیتته هوى نازار و نار هه تى خه لكى تر).

نیشته جى يانی سه ره تایی نه م
ماله يان نيه. كاتيك نه و مافه
وه دهكرىت كه دهبيت نيشته جى په كى
مسزگه ركراو

- 6.4** پىويسته نه و خانوهى نه نجومه نى شار پىدهدات وه كو مالى سه ره كىت كه لكى لىوه رىگريت.
- 6.5** پىويسته نووسىنگه ي خوځى يى خانووبه رت ناگادار بكه يت نه گه ر به نىيازيت بو ماوهى زياتر له مانگىك له ماله كه ت دوور كه ويته وه. (بو نه وهى بزانیين كه وا ماله كه ت به په كجارى به جى نه هنىشته).
- 6.6** نه گه ر نه و خانوهى پىت دهدرىت وه كو مالى سه ره كىت به كار نه هينى، يان نه گه ر دهته ويت بو ماوهى زياتر له مانگىك له ماله كه ت دوور كه ويته وه و ناگادار مان نه كه يت، نه و ائيمه چالاکى پىويست بو كوتايى هينان به نيشته جى بوونت وهردهگرين.
- 6.7** پىويسته دهست به جى هه موو جوړه كه م و كورتى يان زىانىك به نووسىنگه ي خوځى يى خانووبه ردى خوت رابگه په نيت.
- 6.8** پىويسته به باشى ناگادارى ماله كه ت بيت، خاوينى بكه يته وه و شتى زيادى لى دانه نىيت نه وه كا ماله كه ت ناگر بگريت و هه رووه بو نه وهى بتوانين ببیتته ماله كه ت بو نه وهى چاكى بكه يتنه وه يان چاكسازى تىدا بكه ين.
- 6.9** تو (يان هه ر كه سىك كه له گه لت دهژى، يان سه رت لىدهدات) ناپىت دهست له دامه زراوه كانى گاز يان كارده با بدن يان دهستكارى ميه تريان بكه ين.
- 6.10** پىويسته خه ر جى چاك كردنه وه يان جىگير كردنه وه بدهيت نه گه ر به نانقه ست زىانىك بگه په نيت يان به هوى كه مته ر خه ميه وه زىانىك بگه په نيت (بو نموونه نه گه ر ناگادار مان نه كه يت كه بۇرىيه ك ناوى لىده چىت). نه و خه ر جى ش ده خرىته سه ر كرىى خانووت.
- 6.11** ناپىت زياتر له ژماره ي نه و كه سانه ي وا رىگه يان پىدراوه له ماله كه ت بزىن خه لك له ناو ماله كه ت بزىن. ژماره ي نه و كه سانه له لاپه ردى په كه مى نه م رىككه وتنامه په دا نووسراوه.
- 6.12** تو (يان هه ر كه سىك كه له گه لت دهژى، يان سه رت لىدهدات) ناپىت له ناو ماله وه يان له شويىنه گشتييه كان (هولى هانتنه ژووره وه، قادرمه، به ردهرگا) ماتور رابگرن.
- 6.13** پىويسته له وه دلنبايىت كه باغچه كه ت رىكوپىكه. فرىزى باغچه كه ت پىويسته بىريت و لق و پوپى داره كان بىريت. نه گه ر باخچه كه ت زياد له پىويست گه وره بووبىت و هوىه كى گونجاويشت بو نه نجام نه دانى كاره كانى باخچه ت به دهسته وه نه بيت، نه و نه نجومه نى شار باخچه كه ت بو پاك ده كاته وه و خه ر جى كاره كه ت لىوه ردهگرىته وه. له وانه په بتوانين يارمه تىت بدهين نه گه ر كه سىكى به سالداجوو يان كه مئه ندام بيت. بو زانىارى زياتر پىوه ندى به نووسىنگه ي خوځى يى خانووبه ردى خوته وه بكه.
- 6.14** به رپرسىت له رازاندنه وه و دىكورى ناومالت. ئيمه له وانه په بتوانين يارمه تىت بدهين نه گه ر كه سىكى به سالداجوو يان كه مئه ندامىت. بو وەرگرتنى زانىارى زياتر پىوه ندى به ژماره ته له هونى خوځى يى خانووبه ردى خوته وه بكه.

نه ركه كانى نه نجومه نى شار

- 6.15** چه ند حاله تىكى تايبه ت هه ن كه وا نه نجومه نى شار دهسه لآتى ياسايى هه په بو نه وهى خانوه كه ت لىوه رىگريته وه. ئيمه ده توانين له ماله كه ت دهرت بكه ين نه گه ر خانوه كه ت هاسانكارى تايبه ت به كه سانى كه مئه ندام و كه سانى به سالداجوو هه بيت و نه و كه سانه چىتر له و خانوه نه زىن. به لام ئيمه ته نيا له حاله تى زور رىزه ردا نه م كاره ده كه ين. نه گه ر كه سىكى كه مئه ندام يان به سالداجوو پىويستى به و خانوهى تو هه بيت و هيچ شويىكى گونجاوى ترى بو ژيان نه بيت. ته نانه ت نه گه ر نه و حاله ته ش روو بدات نه و پيش نه وهى له ماله كه ت دهرچىت خانويكى گونجاوت بو دهسته به ر دهكرىت.

7. گواستنہ وہ بو خانوویہ کی تری کاونسل

مافہ کانی نیشتہ جن

7.1

مافی ئه وەت هه په داوا بکه یت ماله که ت بو خانوویکی تری کاونسل بگوزیتیه وه . به لام ئیمه ته نیا ئه و کاته خانوویکی تری بو دهسته به ر ده که ین که چه ند مه رجیک جن به جن بکه یت. مافی ئه وەت هه په چاوت به ریساکانی پیوه ند به بریاردان سه باره ت به به خشینی خانوویه ره ی کاونسل بکه وئ. هه ره ها مافی ئه وەشت هه په به خورایی کورته ی ریساکانی ئیمه وه بریگریت بو ئه و که سانه ی که خانوویه کی کاونسل پیده دریت.

7.2

نیشتہ جن یانی سه ره تایی ئه م
مافه پان ئیه . کاتیک ئه و مافه
وه ره درگریت که ده بیته نیشتہ جن به کی
مسوکه رکراو

مافی ئه وەت هه په مانی خۆت له گه ل مانی نیشتہ جیییه کی تری کاونسل، ریکخراویکی خانوویه ره یان کاونسلکی خوجی یی تر بگوزیتیه وه (ئه مه پئی ده گوتری 'ئالوگور کردنی خانوویه ره'). به لام پیویسته سه ره تا ره زامه ندیییه کی نووسراو له ئه نجومه نی شار وه بریگریت. ئیمه ناتوانین داواکه ت ره ت بکه ینه وه له و حاله تانه دا نه بیت:

♦ **یه کیک له و دوو خانوانه ژماره یه کی زیاتر له پیویست خه لکیان تیدا نیشتہ جن بن** - بو ئاگادار بوون له ژماره ی ریکه پندراوی ئه و که سانه ی وا ریکه یان پیده دریت له خانوویکا بژین پیوه ندی به نووسینگه ی خوجی یی خانوویه ره ی خۆته وه بکه ؛ **یان**

♦ **ئه نجومه نی شار چالاکی یاسایی وه ره درگریت بو دهست به سه ر داگرتنه وه به سه ر یه کیک له و خانوانه ی که وا ئالوگور ده کرین؛ یان**

♦ **ئالوگور کردنی خانوویه ره کان به و واتایه ده بیت که وا خانوویک که بو ژبانی که سیکی که مئه ندام یان به سالداجوو ناماده کراوه هیچ که سیکی ناوای تیدا نازی که خانوه که ی بو ناماده کراوه ؛ یان**

♦ **یه کیک له خانوانه کان زور بو نیشتہ جیکه ی تر که وه ره ده بیت.**

ئیمه هه ره ها چه ند مه رجیکمان دیاری کردوه که پیویسته به ر له راهه راندنی کاروباره کانی ئالوگور کردنی خانوویه ره جن به جن بکرین:

♦ **نابیت هیچ فه رزیکی کرئ خانووت له سه ر مابیت (له حاله تیدا نه بیت که به گویره ی ریککه وتنامه یه کی دیاریکراو فه رزه کونه کانت به ریکوپیکی بده پته وه)؛ و**

♦ **خانوو و باخچه که ت پیویسته ریکوپیک و بی عه یب بن؛ و**

♦ **ئه گه ر به بی ره زامه ندیی نووسراوی ئیمه چاکسازی یان گورانکاریت له ماله که تدا کردوه ئه وا پیویسته ماله که بگه رینیته وه حاله تی جارانی خوی.**

ئه گه ر به بی ره زامه ندیی نووسراوی ئیمه خانوه که ت له گه ل که سیکی تر دا ئالوگور بکه یت ئه وا به گویره ی یاسا له خانوه که ت دهرت ده که ین. ئه وسا ناتوانیت بگه ریته وه ناو خانووی سه ره کیت و هیچ خانوویکی تریشت پی پیشنیار ناکریت.

8. در چوون له خانوه که ت و کوتایي هیان به نیشته جی بوونت

ئه ره که کانی نیشته جی

- 8.1 **پنویسته** به لانی که م له ماوهی چوار هه فته زووتر به نووسین نووسینگه ی خوجی یی خانوو به ره ی خوت ناگادار بکه یت که وا دهته ویت له ماله که ت در بچیت. ئه م ناگاداریه چوار هه فته یه پنویسته له روژیکی دووشه مدا کوتایي پی بیت و پنویسته له و روژه دا که ماله که ت به جی دیلیت کلیلی ماله که ت بده یه وه دست نووسینگه ی خانوو به ره .
- 8.2 **پنویسته** پیش ئه وهی له خانوه که ت در جیت خانوو به ره، دامه زراوه کان و هه ر که ل و په لیکي نیمه دامان نابیت به ریکوپینی و به باشی به جی بیلیت. هیچ شتی که له پاش خوت به جی مه هیله، چونکه ئه نجومه نی شار فری ددات.
- 8.3 **پنویسته** خه رجی چاککردنه وه یان جیگر کردنه وهی ئه و زیانه بده یه وه که به نانقه ست له خانوه که ت داوه یان به وهی که مته رخه میته وه هاتوته ئاراهه. به لام پنویست ناکات خه رجی به کارهینانی ئاسایی بده یه وه .
- 8.4 **نابیت** له کاتی در چوونی یه کجاریت له ماله که ت هیچ که سیکي تر له وی به جی بیلیت. ناتوانیت هیچ که سیکي تر له حیاتی خوت وه کو نیشته جی ده ستنیشان بکه یت (به مه ده گوتریت دیاری کردنی نیشته جی).
- 8.5 **نیمه** چه ند یاسایه کمان در باره ی ئه و که سانه هه یه که وا کی ده توانی له داهاتوودا ده توانی خانوو به ره ی کاوونسل وه ریکریت. ن موونه کانی وهی ئه وهی که خانوو به ره یه کی تری کاوونسل دهسته به ر ناکه ین بریتین له :

- ♦ له خانوه که ت در کراویت؛ یان
 - ♦ له خانوه که ت در ده چیت (در ده چیت به بی ئه وهی نامه مان بو بنووسیت و کلیله کانمان پی بده یه وه)؛ یان
 - ♦ پیش ئه وهی هه موو فته رزه کانی کرئ خانوو ت بده یه له ماله که ت در ده چیت (و له سه ر چونیته تی دانه وهی فته رزه کانیشته هیچ ریککه وتنامه یه ک مور ناکه یت)؛ یان
 - ♦ خانوه که ت به رووخواوی و به بی پیراگه یشتن به جی دیلیت به بی ئه وهی خه رجی چاککردنه وه یان جیگر کردنه وه بده یه .
- ئه گه ر له گه ل که سیکي تر دا کرنگرته په کی هاویه شیت ئه و ا په کیک له ئیوه ده توانی دوا ناگادار کردنمان به نووسین له ماوهی چوار هه فته دا کوتایي به نیشته جی بوونتان بینن. نیمه سه باره ت به وه بریار دده ین که ئایا نیشته جیکه ی تر ده توانی له خانوه که بمینیته وه یان نا.

مافه کانی نیشته جی

- 8.7 **یاسا ده نیت** که ئه گه ر بمریت، ئه و میرد یان ژنت، یان ئه و که سه ی که وه کو میرد یان ژن له گه لت ئیاوه ده توانی له خانوه که دا بژی. یان ده کریت خانوه که ت به خزمیکت بدریت (دایک و باوک، مندال، باپیر یان نه نک، نه وه، برا، خوشک، مام، پور، برازا یان خوشکه زا) ئه گه ر له ماوهی دوازه مانگی رابردوودا له گه لت ژیا بن.
- سیاسه تی ئه نجومه ن** ئه و مافانه به رفراوانتر ده کات: ئه نیشته جی بوونت ده کریت بدریته که سیک که وه کو جووتیکی لیزبیه ن یان گه ی له گه لی ژیاویت؛ ب) ئه و خزمه ت که له دوا ی تو له خانوه که دا دهژی پنویسته ته نیا له ماوهی شه ش مانگی رابردوودا له گه لت ژیا بیت.
- 8.8 **ئه گه ر** له نه نجمی مردنی نیشته جی یه کی کوندا ئه و خانوهی ئیستات پیدراوه، ئه گه ر تو بمریت ئه و ا که سیکي تر ناتوانیت له شوینی تر بژی. به لام له وانه په ئه وه په سند بکه ین ریککه وتنامه یه کی نیشته جی بوونی نوئیان پی بده ین و ریگه یان پی بده ین له خانوه که دا بمینن.
- 8.9 **ئه گه ر** نیشته جی بوونه که بدریته خزمیک، و ماله که ت له وهی پنویستی پیی هه یه گه وره تر بیت، مافی ئه وه مان هه یه له ماله که ده ری بکه ین. به لام خانویکی گونجاوی تری بو دهسته به ر ده که ین. ئه مه یه کیکه له بارودوخه تایبه ته کان که نیمه مافی یاساییمان هه یه ده ست به سه ر خانووی که سیکدا بگرین. به لام نیمه میرد و ژن یان ئه و که سه در ناکه ین که له هه مان حاله تدان و به جووته له و خانوه دا ژیا بن.
- 8.10 **مافی ئه وه ت** هه یه خانووی کاوونسلت بکریته وه، له حاله تیکدا نه بیت که له شوینیکی حه وانه وهی تایبه تدا بژیته، وه کو خانوو به ره ی تایبه ت به که سانی که مته ندام یان که سانی به سالد اچوو. پنویسته نیشته جینی خانوو به ره یه کی ئه نجومه نی شاری مه نچه سته ر یان خاوه ن مولکیکی گشتی تر بیت (بو نموونه کاوونسل یان ریکخرای خانوو به ره ی تر) یان له خانوو به ره یه کی تایبه ت به ئه ندامانی هیزه چه گداره کاندایا بیت. پنویسته ماوهی دوو سال یان زیاتر له و جوړه خانوو به رانه دا ژیا بیت، به لام مه رج نیه دوو سالی له سه ریته ک و بی پسانه وه بیت.

نیشته جی یانی سه ره تایی ئه م
مافه یان نیه . کاتیک نه و مافه
وه رده گریت که ده بیته نیشته جی په کی
مسوگه رگراو

هه موو كه سنيك مافي نه وهى هه به چيئر له زياني خوي وه بگريت
به مه رجيك كه نه بيته هوي ناره حه تي و نازاري
نه و كه سانه ي كه له دورويه ري ده زين.

به هوي جي به جي كردني ناوهر وكي نه م ريكيكه وتنامه ي نيشته جي بوونه ،
تو و نه نجومه ني شار يار مه تي به كتر ده دن مه نچه سته ر ببيت
به شوينيكي باشتر بو زيان.

ده تواني هه موو ناگادار ينامه به ك (له كاتي به ريوه بردن يان له حاله تيكي تر)
بو نه نجومه ني شار بنيريت يان به ده ست پنيان بده يت:

The City Solicitor's Division,
PO Box 532, Manchester M60 2LA